

dr. Chikán Attila, a Budapesti Corvinus Egyetem Rajk László Szakkollégiumának alapítója

Educatio: A Rajk László Szakkollégium idej felvételi anyagát nézegetve bukkantam a következő kérdésre: Hogy fogják emlegetni a generációdát? Te mit válaszolnál erre?

Ch. A.: Kérdéses, hogy van-e olyan ismérv, amely szerint generációt lehet képezni a mi társaságunkból. Ha mégis jellemezni kellene a magam korosztályát, akkor azt mondanám, hogy mi vagyunk azok, akik már beleszülettünk a szocializmus rendszerébe. Én 1944-ben születtem, tehát az eszmélésem az 50-es évekre esik. A 60-as évek végén volt egy rövid időszak, amikor sokan gondoltuk azt, hogy reformálható rendszerben élünk és hátha lesz ebből az egészből valami, diákmozgalom, új baloldaliság Nyugaton, új gazdasági mechanizmus. Magyarországon, a csehszlovákiai események ellenére, ez a remény kicsit föl is dobta a generációnkat. De aztán teltek az évek, és a hetvenes-nyolcvanas évek fordulójára világossá, sőt társadalomtudományi értelemben előre jelezhetővé vált, hogy ezt a rendszert nem lehet reformálni. A korosztályunkból nagyon sokan, köztük én is, innen-től radikálisabban fordultunk egyfajta rendszerváltás irányába. Nem tudtuk persze, hogy ezt így fogják hívni, mint ahogy azt sem, hogyan fog lezajlani. S mivel a mi generációnkat életének derekán találta el a rendszerváltás, voltak közülünk olyanok, akik tudtak alkalmazkodni, s voltak, akik nem. Egy nagyon hányatott sorsú generáció a miénk.

E: Hányattatásból tehát nem volt hiány. De ahogy az előbb már emlegetett felvételi kérdéseket olvasgatom, nagyon úgy tűnik, hogy a mai generációnak is feladjátok a leckét. Az egyik kommentálandó idézet szerint: „Első szabály. Ne használjunk pontosvesszőt! A pontosvesszők transzvesztita hermafroditák, amik az égvilágon semmit nem jelentenek. Mindössze azt jelzik, hogy leírójuk járt egyetemre”. Végül is mit vártok a mai generációtól?

Ch. A.: Ennek a kérdőívnek a funkciója a fontos. Arra vagyunk kíváncsiak, hogyan gondolkodnak a hozzánk jelentkezők, mi ragadja meg őket egy-egy ilyen idézetben, mit találhatnak fontosnak belőle. Van, aki a nyelvészeti, van, aki a társadalmi, irodalmi oldalát fogja meg. A lényeg az, hogy mi ahhoz alkalmazkodunk, annak alapján megyünk tovább a felvételi beszélgetésben, amit ő választott. Azt szoktuk mondani, hogy a Rajk alapvetően értékalapú intézmény. Nekünk nincsenek más intézményi céljaink, mint hogy a felvettek olyan impulzusokat kapjanak rajkos pályafutásuk során, amelyeknek segítségével emberileg, személyileg kiteljesedhetnek, társadalmilag pedig hasznos és sikeres emberekké válhatnak. Ehhez egy sokoldalú, átgondolt elvi struktúrára kellett felépítenünk működésünket, amely persze nem úgy pattant ki negyven évvel ezelőtt a fejünkől, hanem lassan alakult ki az évtizedek során. Ha az előzményeket keressük, el kell mondanunk, hogy a magyar társadalomban a kollégiumok korábban is nagyon jelentős szerepet játszottak. Hagyományokért tehát volt hová nyúlni, gondoljunk Pápára, Sárospatakra, vagy a többi fontos kollégiumra. De sokat merítettünk a hajdani Eötvös Kollégium szakmai rendszeréből, valamint a népi kollégiumok közösségi, társadalmi gondolkodásából is.

E: Negyven év már-már történelem. Hogy látod, mi tartotta meg ezt a Kollégiumot, melyek azok az alappillérek, amelyeket nem mosott el az idő?

Ch. A.: A Rajk szerencsés csillagzat alatt született, mert éppen az alappillérei tudtak megmaradni. Az 1970. március 20-án megalakult Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Szakkollégiumát (amit akkor persze még nem Rajknak hívtak) három alappillérré, a szakmai igényességre, a közösségiségre és a társadalmi érzékenységre építettük fel. Az első pillért aligha kell magyaráznom, hiszen végül is arról van szó, hogy a diákok azért jönnek



az egyetemre, hogy tanuljanak. Társadalmilag a „szólás jogát” felkészültséggel kell kiérdemelni, ezért a szakmai elmélyülésre alapvető szükség van. A második, a közösségiség pillére, megint elég természetesen adódik abból, hogy olyan együttlakó, azonos életkorú emberek közösségéről van szó, akik nyilvánvalóan jól érzik magukat egymás társaságában, segítik, képezik, csiszolják egymást. A harmadik pillér a társadalmi érzékenység. Talán ez a legkevésbé természetes, különösen, hogyha a hatvanas-hetvenes évek fordulóján bekövetkezett indulásunk történelmi körülményeire gondolunk. Mi azért már akkor is kerestük azokat a pontokat, ahol azt erősíthettük, hogy ezek az emberek ne egyszerűen önmagukért, saját érvényesülésük vagy személyes jólétük miatt fejlesszék szakmai és közösségi életüket, hanem a társadalom szempontjából is. Az eltelt negyven év alatt – érthető módon – sokat változott a társadalmi érzékenység tartalma. S bár az eltérő történelmi korszakokban más és más kérdések kerültek előtérbe, de az a cél megmaradt, hogy egy rajkos lépjen ki saját személyes közegéből, igenis „fogja” azokat a jeleket, amelyeket a társadalomban kap, reagáljon rá, és ha lehet, akkor tegyen is annak érdekében, hogy a dolgok az általa elképzelt és a már emlegetett elvek mentén alakuljanak.

E: Ha már a jeleknél tartunk: azokban a legendás hatvanas-hetvenes években miféle „jeleket” fogtak az „antennáitok”?

Ch. A.: Akkoriban kezdődött el egyetemünkön az az oktatási reform, amely az új mechanizmus szellemében átalakította a tantervet, és ennek kapcsán a tehetséggondozás kérdése is előtérbe került. Rettenetesen sokat köszönhetünk az egyetem akkori karizmatikus személyiségű rektorának, Szabó Kálmánnak is, aki nem csupán felkarolta Kollégium alapításunk kezdeményezését, de a maga robosztus erejével (mert volt neki), át is vezette azt a rendszeren.

Az is fontos volt, hogy nagyon sok jó tanáccsal látott el bennünket, hiszen annak idején ő a legendás Győrffy István Kollégium tagja, majd a Dózsa György Népi Kollégium igazgatója volt, tehát ő tudta, hogy miről beszél, amikor kollégiumról van szó. Tipikusan a megfelelő ember volt számunkra, a megfelelő pillanatban. Én öt évig laktam diákként kollégiumban, így amikor felvettem az egyetemen, hogy kellene végre egy rendes kollégiumot csinálni, akkor az a hiány beszélt belőlem, amit évekig a bőrömon tapasztaltam. Mert ugyan rengeteget ultiztunk, jóban is voltunk (tizenhatan egy szobában), de a szomszédban lakó embereket már alig ismertük. Valójában az hiányzott, hogy sem közösségi, sem kulturális, sem szakmai élet nem volt a kollégiumokban. A szakkollégium alapítása szempontjából az sem mellékes körülmény, hogy ezekben az időkben kezdett el mozgolódni az egyetemi ifjúság, itthon is, Európában is. Nem véletlen, hogy a hivatalos politikai vezetés keresni kezdte azokat az intézményes csatornákat, amelyeken „levezethette” az ifjúság növekvő tettvágyát. Természetesen ők a KISZ-ben és kapcsolódó szervezeteiben gondolkodtak, így nekünk sem akarták megengedni, hogy megalapítsuk a kollégiumot, pláne, hogy magunk döntünk a szakkollégiumi felvételnél. Úgy képzelték, hogy majd a KISZ Bizottság dönti el, kik legyenek szakkollégisták, és hogy csak KISZ-tag lehet szakkollégista. Tehát mi a KISZ-szel szemben alakultunk meg, de azt mindannyian tudjuk, hogy ez nem történhetett volna meg a hatalom bizonyos fokú engedékenysége nélkül. Ha mindezt történelmi szempontból értékeljük, könnyen belátható, hogy ilyenkor kellett létrejönnie egy ilyen intézménynek, mert a körülmények ekkor voltak adottak hozzá.

E: A körülmények valóban felettébb kedvezőek voltak, de nem hinném, hogy az akkori lángelkű ifjúság mögött ne lett volna egy segítő kéz.

Ch. A.: A kollégium alapításának ügye azzal kezdődött, hogy egy egyetemi konferencián fölvettem, hozzunk létre egy színvonalas kollégiumot. Erre Szabó Kálmán azt mondta, hogy jó, csináljak koncepciót, szabályzatot is hozzá. Erre leültem, megírtam a szabályzatot, ő pedig azt sok belejavítással, de lényegileg jóváhagyóan elfogadta. Egyikünk sem gondolta, hogy ez egy végleges keret lesz, de valahogy el kellett indulni. Ezután megkérdeztem egy csomó embert az egyetemen, KISZ vezetőket, oktatókat, instruktórokat, hogy kik volnának az első évfolyamon olyanok, akikre lehetne támaszkodni a kollégium létrehozásában. 1969 szeptemberében aztán írtam nekik egy levelet, hogy egy meghatározott időpontban jelenjenek meg itt és itt, aláírás Chikán Attila tanársegéd. A legtöbbje el is jött, pedig még az sem volt benne a levélben, hogy miről is lesz szó. Végül sok vita és ideológiai meg szervezeti küzdelem után megtartottuk az első felvételit, és 1970 március 20-án hivatalosan is megalakultunk. Első körben 34-en jelentkeztek, ebből 25-öt vettünk fel. A Veres Pálné utcai kollégiumban kaptunk négy szobát, a felvettek között budapestiek és vidékiek is voltak, közöttük nagyon rossz és nagyon előnyös társadalmi háttérrel rendelkezőkre is akadt példa. Szóval egy igen színes társaság volt ez az első 25 ember.

E: Felteszem, ezzel még nem voltatok túl a nehezén. Hiszen a Rajk mítoszát még fel kellett építeni, szokásokat, hagyományokat kellett alapítani.

Ch. A.: Az nagyon érdekes téma, hogy egy ilyen szakollégiumnak hogyan alakul a szervezeti fejlődése, miképpen alakulnak, változnak a szabályai. Azt hiszem, hogy e nagyon is turbulens negyven év alatt azért sikerült fennmaradnunk, mert a szervezeti elemeket és szabályokat úgy sikerült mozgatnunk, hogy a változó és az állandó körülményekhez az intézmény is tudott alkalmazkodni. Sokat változott például az évek során a szakmai rendszerünk, hogy milyen módon alakítjuk ki évente a kurzusainkat, bár az állandó, hogy ez mindig a diákok választására épült. Állandó elemmé vált viszont a felvettek létszámaránya, az igen szofisztikált felvételi rendszerünk, és a kollégiumi gyűlés által választott, hétagú felvételi bizottságunk, amelyben én vagyok az egyetlen nem diák. Állandó elem az is, hogy szorgalmi időszakban minden hétfőn 8 órakor diákbizottsági ülés van. Tehát ha törlik, ha szakad, ha esik, ha fúj, a hétfő szent és sérthetetlen. (Előfordult, hogy egy tíz éve külföldön élő rajkos valami üzleti ügyben hazajött, és beállított a diákbizottság ülésére, mert hiszen hétfő volt.)

E: Nincs is jobb egy külföldre szakadt öreg rajkos betoppánásánál. De vajon mit láthatnak ilyenkor egymás szemében? Ők még felvennék egymást egy képzeletbeli felvételin?

Ch. A.: Kezdeném azzal, ami a felvételiben nem változott. Mi igazából arra vagyunk kíváncsiak, hogy mit látunk az adott emberben. A felvételi vállaltan szubjektív, sosem számított se a tanulmányi eredmény, se semmi más formális kritérium. Mindig egyenként, önmagukhoz mérve igyekeztünk megítélni az embereket. Tehát nem arról van szó, hogy akiket felveszünk, azok a jó emberek, akiket pedig nem veszünk fel, azok a rosszak. Hozzá kell tennem, hogy bár a már emlegetett hétagú bizottság dönt, de egy olyan szofisztikált rendszeren belül, amelyhez egy egész éjszakán át tartó nyilvános vita is hozzátartozik. Ezen a vitán a kollégium valamennyi tagja jelen lehet, és általában 80–90%-a jelen is van. Minden egyes emberről nyilvános vita után dönt a bizottság, de ezt a döntést nagyon határozottan befolyásolja az a 70–80 kollégista is, aki végigvitázza az éjszakát. Ebből a nyilvánosságból adódik (s talán ez az, amit nagyon nehéz kívülről megérteni), hogy a döntések során nem érvényesülhetnek partikuláris érdekviszonyok, és tényleg képesek az emberek értékeket képviselni. Mivel azonban nem vagyunk egyformák, mindegyikünknek más a gondolkodása, nagyon parázs viták szoktak lezajlani, ezért is telik el 8–10 óra,



míg a döntés megszületik. De a végén – és ez szintén nagyon fontos –, amikor végeztünk (ez mindig reggel van), akkor ünnepélyesen elégetjük az összes felvételi dokumentumot, azon jelszó alatt, hogy itt mindenki teljesen tiszta lappal indul. Összegyűlünk az udvaron, megiszunk egy pálinkát, vagy ilyesmit, és közben ég a máglyán az összes felvételi anyag. (Kivéve magát a kérdőívet, amit beadtak, mert azokat közös megegyezéssel megőrizzük. Nemrég volt az alapító tagok találkozója, ahol óriási sikere volt, hogy mindenki megkapta a negyven éve őrzött felvételi kérdőívének fénymásolatát.) Ami az egymást követő rajkos évfolyamokat illeti, azt gondolom, hogy van rajkos önértzet, tudat, de nem hiszem, hogy ez túlzott lenne. A mindenkori tagság és a végzetek mindig is erősen figyeltek egymásra, és ez a figyelem az utóbbi időben még tovább is növekedett. Nagyon büszkék vagyunk a 650 fő körüli végzett hallgatónkra. Az egyik legbölcsebb döntésünk annak idején az volt, hogy a legelső évfolyamon végzettekől mindjárt megalakítottuk a volt szakkollégisták körét. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy éppen előző évben jártam Amerikában, s ott figyeltem fel arra, milyen fontos szerepet játszanak ezek a diákszövetségek az ottani egyetemek életében. A jelenlegi kollégistáknak nagyon fontos vezérelve, hogy egyrészt megfeleljenek az elődök elvárásainak, másrészt maguk is megteremtsék a feltételeket ahhoz, ez a lehetőség a jövő generációknak is rendelkezésre álljon. Ez a tisztelet hihetetlen folytonosságot visz az intézmény működésébe, és az emberek erre egymást négy éven keresztül folyamatosan emlékeztetik is.

E: Csakhogy egyszer még a boldog egyetemi évek is véget érnek. „Odakint” is kitart ez az összetartás?

Ch. A.: Az biztos, hogyha egy állásinterjú során kiderül, hogy mind a kérdező, mind a válaszoló rajkos volt, az egy „pozitív szignál”. Igazából az a legfontosabb, hogy nagyon sok életre szóló baráti kapcsolat származik a kollégiumból. Az viszont már nem jellemző, hogy a volt kollégisták a végzés után szakmai vagy politikai közösséget alkossanak. Ez annak is köszönhető, hogy mi erősen hangsúlyozzuk a gondolkodás személyes szabadságát, így nem meglepő, hogy bent a kollégiumban és a kollégiumon kívül is mindenki igyekszik a saját, személyes értékein alapuló politikai vagy szakmai magatartást követni. Ennek kapcsán tudok róla, hogy magas beosztású volt szakkollégisták között nagyon éles szakmai és politikai különbségek vannak, amiket hol nagyon jól, hol kevésbé tudnak megbeszélni. De olyan nincs, hogy a szakmai vagy politikai érveket elfeledve elsősorban rajkosnak kellene lenni. Jó példa erre 88–89, amikor az újonnan alakuló jelentősebb pártok közül szinte mindegyik vezetésében volt rajkos. Az, hogy szóba állnak egymással, még nem egyenlő azzal, hogy szeretik is, amit a másik csinál.

E: Megnyugtató arra gondolni, hogy létezik még olyan közösség, ahol nem kell ahhoz egy követ fűjni, hogy átéljük az együvé tartozás érzését. De krízisekről eddig nem esett szó. Csak nem kerülte a Rajkot a válság?

Ch. A.: Voltak a Rajknak krízisei. Az első krízissel akkor találkoztunk, amikor a nagypolitikában jött a viszonylag liberális 60-as évek utáni visszafogás, az új mechanizmus elveinek feladása. A 70-es évek második felében kifejezetten krízisként éltük meg a pangási időszakot, amikor hiába rohantál fejfel a falnak, kiderült, hogy a fal gumiból van. A 80-as évek fordulóján az borzolta a kedélyeinket, hogy politikailag mennyire radikálizálódnak. Akkoriban két vonal volt a kollégiumban: az egyik szorosabban akart volna kötődni az akkori demokratikus ellenzékhez, míg a másik tábor azzal érvelt, hogy alapvetően ez mégiscsak egy oktatási intézmény, nem pedig egy politikai szervezet. Végül sikerült olyan mederben tartani az eseményeket (táborok, előadások, viták), amelyek révén a FI-

DESZ is megalakult, igen jelentős rajkos közreműködéssel. A 90-es években sok vitánk volt arról, hogy egy kifejlődőben lévő demokráciában folytasson-e egy diákközösség társadalmi tevékenységet. Ekkor fordultunk meg erőteljesebben a szakmai tevékenység felé, s ez egy időre nagyon erősen visszavetette a társadalmi érzékenység pillérét. Most pedig éppen azzal a szörnyű leépüléssel küzdünk, amelytől az egész felsőoktatás is szenved. Lassan visszajutunk oda, ahonnan a 80-as években már elrugaskodtunk: a kollégiumnak egyetempótló kurzusokat kell szerveznie, ahelyett, hogy ráépülne az egyetemi képzésre. A bolognai rendszer kettévágja az építkezést, megszűnt a szakmai alapozás, nincs helye a minőségi képzésnek. Ami most itt folyik, az bűncselekmény a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének szempontjából. Ez a mostani helyzet választokat kíván a Rajktól is. Korábban a közgázon közös alapképzés volt, ennek megszűntével nekünk mar az is dolgunk, hogy közös szakmai nyelvet teremtsünk a kollégiumon belül. Ehhez ugyan megvannak a módszereink, de látni kell, hogy ez sok időt von el más tevékenységektől, s így a mostani hallgatók nem kaphatnak annyit, mint elődeik.

E: Úgy tűnik, a Rajknak a válságokból is bőségesen mért a történelem. Csak remélhetem, hogy a mostaniból is megtalálja majd a kiutat. Egyébként látszik már, mi van a ködön túl?

Ch. A.: Miközben én nyilvánvalóan elfogult vagyok a Rajkkal szemben, nem gondolom azt, hogy mindenütt azt kellene csinálni, amit mi vállalunk. Ráadásul mi nagyon kis intézmény vagyunk. Tehát a Rajk nem lehet iskolapélda az egész képzés számára, de még a minőségi képzés számára sem. Mi egy lehetséges utat mutatunk, amely a szakkollégisták teljes emberi fejlődésére építi a működés részleteit. Nekünk fontos, hogy ismerjék egymást az emberek, s az általános hatásokon túl találja meg mindenki azt az 5–8 embert, akikkel tényleg nagyon őszinte, és jó viszonyban lehet, akikkel meg tudja vitatni – példának okáért – szakmai problémáit is. A Rajkban valószínűleg sokkal többet beszélgetnek egymással az emberek szakmai kérdésekről, mint az átlag egyetemisták. Az emlegetett pillérek közül tehát most a szakmai oldalt kell erősíteni, mivel az elmúlt évek folyamataiban ott vesztettünk a legtöbbet. Egyszerűen az a helyzet, hogy föl kell mutatnunk, és meg kell követelnünk, hogy a szakkollégisták abszolút színvonalban gondolkodjanak. Erre kiváló lehetőség az a két díjunk, melyeket azon nagy tudósoknak ítélünk oda, akik a kollégium szellemi életére nagy hatást gyakoroltak. A világ legkiválóbb közgazdász, illetve üzleti tudósai számára alapított Neumann János-díj illetve Herbert Simon-díj alkalmas az abszolút színvonal felmutatására. A díjazott tudósokat 3–4 napra meghívjuk Budapestre, így a hallgatók élőben találkozhatnak velük. A díjazott tart egy nyilvános előadást, majd egy olyan szemináriumot, amelyen viszont már csak az a 15–20 ember vehet részt, aki erre külön is felkészült. A felkészüléshez az is hozzátartozik, hogy az illető szakmai, tudományos tevékenységéből az erre vállalkozó diákok csinálnak egy válogatást, azt lefordítjuk magyarra és könyv formában ki is adjuk. Az első Neumann-díjasunk például a magyar származású, Nobel-díjas amerikai közgazdász, Harsányi János volt, azóta más Nobel-, es hasonló díjazottak jártak nálunk, immár másfél évtizede. Itt nincs mese, ezen tudósok fölött nincs semmi, tehát ők tudják a legtöbbet a világon az általuk kutatott dolgokról. Amikor tehát a szakmai kiválóságot hangsúlyozzuk, akkor nem azt várjuk el, hogy jobban tanuljanak meg egy-egy a tankönyvet, hanem azt, hogy lássák, merre van a csúcs, és arra induljanak el. Ami viszont a közösségesség pillérét illeti, érdemes volna megnézni a kollégisták belső internetes levelezését, hogyan hívják fel egymás figyelmét a fontosabb blogokra, honlapokra, kulturális eseményekre, fesztiválokra, külföldi utakra. Olyan tájékozottságot szereznek ezen a közösségi felületen, amit már érdemes esténként megvi-



tatni a folyósokon. És akkor még nem is beszéltem a hajnalig tartó kollégiumi bulikról, amelyeken lehetőség szerint én is részt veszek...

E: Az azért jó hír, hogy ezen a parnasszuson sem szünetel az élet. De mi van azzal a bizonyos társadalmi érzékenységgel?

Ch. A.: Az igaz, hogy a 80-as évekhez képest a társadalmi érzékenység pillére gyengült, és ez talán nem is baj. Ha a belső nyilvánosságra gondolok, akkor nincsen nap, hogy ne jelenjen meg figyelemfelkeltő anyag, vélemény valamilyen társadalmi problémáról. S bár a párt-politizálás nem népszerű a kollégiumban, de a pártok körüli eseményeket igenis megítélik és vitatkoznak is róla. Van néhány olyan visszatérő kérdés, mint például a romaprobléma, amivel kiemelten is foglalkozunk, s rendszeresen veszünk részt ezzel kapcsolatos programokban is. A tavalyi, illetve mostani tanévben példának okáért az észak borsodi cigány települések számítógépes ellátásában segédkeztünk. Ennek a pillérnek az a jelentősége, hogy rajkosaink ne befelé fordul, önző, önmagában tevékenykedő emberré akarjanak válni, hanem olyanokká, akik arra is figyelnek, hogy amit csinálnak, annak milyen hatásai lehetnek a társadalomra. Ezt ma ezekkel az eszközökkel lehet megvalósítani. Mások a célok, mások az eszközök és más módon lehet eljutni ahhoz, hogy az emberek gondolkodjanak. Nekem az például igazi megerősítés, amikor egy volt rajkos visszajön hozzám, és azt mondja, hogy én most már annyi pénzt kerestem, hogy szeretnék olyasmire áldozni, ami társadalmilag hasznos és jó. Majd megkérdezi, mit tanácsolsz, hová tegyem a pénzemet. Ez a konkrét eset abban erősített meg, hogy vannak közöttük olyanok, akik úgy tanulják meg a minőséget pénzre váltani, hogy közben nem felejtik el azt sem, honnan is jutottak el ehhez a sikerhez.

E: Csak azt kívánhatom, hogy sűrűn látogassanak ilyen tanácsokért. De most térjünk vissza a beszélgetésünk elejére. Ennyi év távlatából hogy látod magad: olyan rajkos lettél-e, amilyenné másokat szeretnél volna tenni?

Ch. A.: Hát ezt nagyon nehéz megítélni, hiszen én magam is annyit változtam, nyilván a kollégiummal, és hát való igaz, hogy az évek korban eltávolítottak a diákoktól. De a személyes viszony azért megmaradt, hiszen én most is ott élek közöttük. S amikor az új szak-kollégistákat ünnepeljük, akkor felállok, köszöntöm őket, és azt mondom nekik, hogy inentől kezdve tegeződünk. Szoktam nekik azt is mondani, hogy ez pár hétig nehezen fog menni, de majd hozzászoknak. Miután eddig mindig hozzászoktak, valószínű, hogy ez később is így lesz. Aztán ott beszélgetünk egész este, iszogatunk, táncolunk. Együtt vagyunk és hajnalban együtt is megyünk haza. A személyes közelség tehát most is megvan velük. Nagyon hangsúlyozottan minden rajkост egyformának tekintek, s ez a már végzetekre is igaz. A lényeg az, hogy nagyon sok emberre vagyok büszke. Baráti köröm jelentős része a volt szakkollégisták köréből származik, ami nem gondolom, hogy meglepő lenne 40 év távlatából. Tényleg igaz, s ez egy jelszó is nálunk: a rajkosság egy életre szól.

E: Köszönöm a beszélgetést.

(Az interjút Perjés István készítette.)